

Asia: VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Lausunto Utlåtande

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Utlåtande om kapitel 1 Inledning

-

Lausunnot lukuun 2. Kansainvälinen yhteistyö

Utlåtande om kapitel 2 Internationellt samarbete

-

Lausunnot lukuun 3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

Utlåtande om kapitel 3 Utveckling av försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö och effekterna av denna utveckling

Luvussa 3 on nostettu hyvin esille huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen vaikuttavia ilmiöitä sekä olemassa olevan infran ja palveluiden keskinäisriippuvuuksia. Tekstissä voisi hieman korostaa suunnittelun lähtökohtana ajattelumallia, jossa uhkatilanteita on useampia päällekkäin tai ketjuuntuneena – toimijoilla on tällä hetkellä taipumusta tarkastella vain yhtä uhkaa kerrallaan.

Huoltovarmuuskeskuksen tekemät skenaariot ja ennakoivat arviot varautumisesta tulee saattaa myös kuntien ja hyvinvointialueiden käyttöön, jotta varautuminen ja valmiussuunnittelu olisivat alueellisesti eri viranomaisilla ja toimijoilla perusteiltaan yhdenmukaisia.

Lausunnot lukuun 4. Kansalaisvarautuminen

Utlåtande om kapitel 4 Medborgarnas beredskap

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan omatoimisuus ja kotivara eivät toteudu alueilla, joissa on korkea lapsiperheköyhyys tai korkea ulkomaalaisten osuus. Varautumis- ja turvallisuustaitojen liittäminen osaksi opetussuunnitelmia ei ratkaise kaikilta osin tätä ongelmaa. Kansalaisvarautumista tulisi linkittää myös osaksi maahanmuuttajapalveluja ja järjestöjen toimintaa. Yhteistyötä hyvinvointialueiden, kuntien ja järjestöjen välillä tulee tältä osin edelleen kehittää.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuuden toimintamalli

Utlåtande om kapitel 5 Verksamhetsmodell för försörjningsberedskapen

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on osoittanut, että myös nykyaikaisessa sodankäynnissä siviiliväestöön kohdistetaan aseellisia vaikutuksia. Tämän seurauksena Ukrainan pelastustoimeen ja ensihoitoon on kohdistunut ennakoitua suurempaa kuormitusta niin henkilöstötarpeen, kaluston kuin materiaalien saatavuuden osalta. Näyttäisi myös siltä, että paloasemiin on kohdistettu suunnitelmallisesti tykistö- ja ohjusiskuja.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue esittää, että kohtaan 5.2. Kriittinen infrastruktuuri: Kohdan kriittisen infrastruktuurin luetteloon lisätään ”pelastus- ja ensihoitoasemat” ja kriittisten palvelujen ja tuotannon luetteloon ”pelastus- ja ensihoitopalvelut”.

Kohdassa 5.1.2 todetaan seuraavaa: ”Suomalaisen huoltovarmuusjärjestelmän vahvuutena on toimiva julkisen ja yksityisen sektorin sopimusperusteinen yhteistyö. Huoltovarmuusorganisaation sektorit ja poolit muodostavat yhteistyörakenteen, jossa katetaan laajasti huoltovarmuuden kannalta olennaiset arvo- ja toimitusketjut sekä niissä vaikuttavat keskeiset toimijat.”

Pelastustoimi ja myös muu turvallisuustoimiala eivät sisälly suoranaisesti mihinkään huoltovarmuuden sektoriin tai pooliin. Pelastustoimi on eittämättä kriittistä toimintaa etenkin häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastusalan lähes kaikki materiaali on erikoismateriaalia ja tuontitavaraa. Maahantuojat, kuten myös kotimainen alan tuotantoyritykset, mm. pelastusajoneuvojen rakentajat, ovat pääsääntöisesti pienehköjä tai keskisuuria erikoisalan yrityksiä, joilla ei ole velvoitetta eikä sopimuksia erikoismateriaalin huoltovarmuudesta. Pelastustoimi ja myös muu turvallisuustoimiala eivät sisälly suoranaisesti mihinkään huoltovarmuuden sektoriin eikä poolitoimintaan. Kehityshankkeissa tulisi huomioida pelastus- ja muun turvallisuusalan lisääminen tarkoituksenmukaiseen huoltovarmuussektoriin ja poolijärjestelmään.

Lausunnot lukuun 5.1.5 Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia

Utlåtande om kapitel 5.1.5 Utgångspunkter för den sektorsvisa beredskapen

Syksyllä 2021 asetettu huoltovarmuuden poikkihallinnollinen yhteistyöryhmä on toivottu, odotettu ja tarpeellinen. Ministeriöiden keskinäisen yhteistyön tiivistyminen tulee vähentämään kuntiin ja hyvinvointialueisiin kohdistettuja eri ministeriöiden osin ristiriitaisia ohjaussignaaleja.

Lausunnot lukuun 6. Sotilaallinen huoltovarmuus

Utlåtande om kapitel 6 Militär försörjningsberedskap

-

Lausunnot lukuun 7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

7.1 Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

Utlåtande om kapitel 7 Riktlinjer för utveckling av försörjningsberedskapen

7.1. Ekonomiska resurser för försörjningsberedskapen

-

7.2. Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistaminen

7.2. Uppdatering av försörjningsberedskapslagstiftningen

-

7.3. Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

7.3. Utvecklande av den sektorsvisa beredskapen och det sektorsvisa samarbetet samt säkerställande av kompetensen

-

7.4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

7.4. Utveckling av nätverksmodellen och behovet av en kontinuerlig samhällsdialog

-

Lausunnot liitteeseen 1

Utlåtande om bilaga 1

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Övriga allmänna kommentarer om redogörelsen

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pitää huoltovarmuusselvitystä hyvin laadittuna, tiiviinä, seikkaperäisenä ja informatiivisena selvityksenä huoltovarmuudesta ja sen toteuttamisesta Suomessa. Toivottavasti selontekoa jaetaan laajasti ja sen keskeisiä asioita nostettaisiin eri foorumeilla esille.

Liljeroos Riikka

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue - Vantaan ja Keravan hyvinvointialue,
pelastuslaitoksen valmistelujohtaja Jussi Rahikainen